

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Сивоглаз В.С., здобувач вищої освіти

sivoglas.vlada@gmail.com

Науковий керівник: Ганечко І.Г., к.е.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

В умовах сучасної ринкової економіки, зважаючи на нестабільність у фінансовій сфері, особливої актуальності набувають питання щодо розробки та реалізації довгострокових інвестиційних проектів, які характеризуються високим рівнем інфраструктурної й соціальної значущості для національної економіки. Проте для реалізації таких великих та капіталомістких проектів недостатньо вкладень з бюджету держави чи власного капіталу інвестора. Тому в світовій практиці стрімко збільшується кількість проектів, структурованих на принципах проектного фінансування.

Термін «проектне фінансування», як і багато інших фінансових термінів, тлумачиться неоднозначно. У найзагальнішому трактуванні під проектним фінансуванням розуміють форму реалізації фінансово-кредитних відносин учасників з приводу організації та здійснення фінансування інвестиційного проекту з використанням різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості виступають генеровані проектом грошові потоки, а забезпеченням боргу виступають активи учасників фінансування [1, стор. 271].

Враховуючи умови євроінтеграції й глобалізації економіки, можна стверджувати, що проектне фінансування є перспективною та інноваційною формою фінансування розвитку різних суб'єктів господарювання, адже це один із найефективніших та дієвих способів стимулювання економічного зростання країни через освоєння капіталовкладень і реалізацію великомасштабних і капіталомістких проектів [2].

В третьому кварталі 2021 року обсяги позик глобального проектного фінансування склали 85,8 млн дол. США. Найбільше коштів спрямовано на реалізацію проектів країнами Північної Америки (рис. 1).

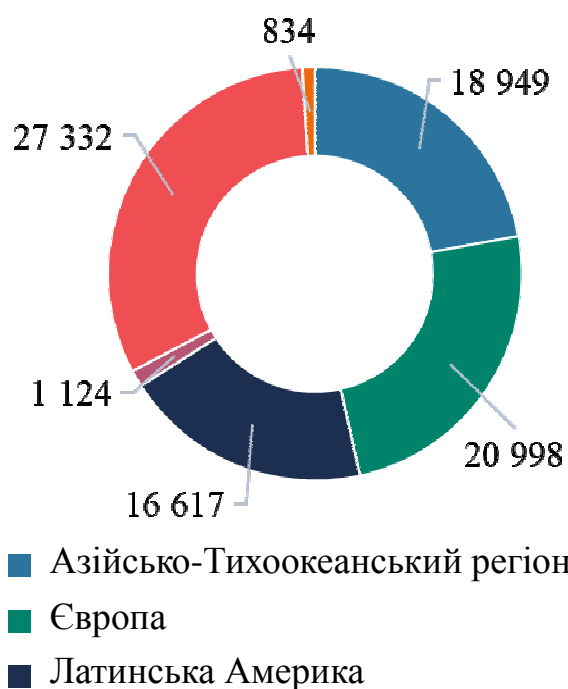

Рисунок 1 – Глобальне проектне фінансування в 3 кварталі 2021 року, млн дол. США

Розроблено автором на основі джерела [3, стор. 6]

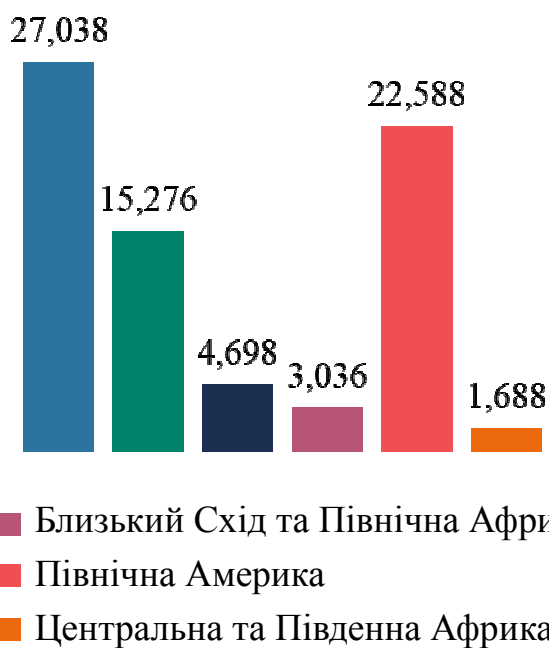

Рисунок 2 – Розмір валового внутрішнього продукту за 2020 рік, трлн дол. США

Розроблено автором на основі джерела [4]

Між можливістю фінансувати проекти та макроекономічною стабільністю є прямо пропорційний зв'язок, зважаючи на обсяг ВВП в аналізованих регіонах, який відображений на рисунку 2. З огляду на це, можна проаналізувати можливості активного впровадження проектного фінансування як інструменту підвищення інвестиційної активності в Україні.

Можна виділити низку факторів, які негативно впливають на розвиток проектного фінансування в Україні. Насамперед, це нерозвиненість цього сегменту ринку і затримка його розвитку, що підтверджує обмежена кількість банківських установ, які надають послуги проектного фінансування. Саме банки з іноземним капіталом здебільшого реалізують цей вид фінансування в Україні [5]. Досить висока частка проблемних позик (NPL) у кредитному портфелі українських банків скорочує можливості кредитування національної економіки в умовах конкурентного середовища. Також розвиток проектного фінансування в Україні стримує те, що вітчизняні банки не орієнтуються на довгострокове кредитування інвестиційних проектів, а надають перевагу менш ризиковому споживчому кредитуванню. Крім того, для більшості корпоративних

позичальників довгострокове фінансування є недоступним через його високу вартість.

Проте в Україні наявний значний потенціал для розвитку проектного фінансування, адже попит на фінансові ресурси перевищують пропозицію. Зрозуміло, що проектне фінансування використовується саме в реалізації великомасштабних проектів, для яких необхідна доступність довгострокових кредитів та підтримка зі сторони держави проектів, які будуть пріоритетними для національної економіки. Тому для України актуальним питанням є вивчення закордонного досвіду реалізації проектного фінансування.

У таблиці 1 представлена інформація про найбільші світові угоди проектного фінансування у 3 кварталі 2021 року. Наведені дані свідчать про те, що проектне фінансування активно використовується в країнах зі слабкою економікою, в процесі реалізації великомасштабних проектів.

Таблиця 1 - Найбільші за обсягами угоди на світовому ринку проектного фінансування у 3 кварталі 2021

№ з/п	Проект	Обсяг, млн дол. США	Регіони	Сектор
1	Area 1 Mozambique LNG	22,578	Центральна та Південна Африка	Нафта/Газ
2	Acquisition of 49% in Aramco Oil Pipelines Company	12,660	Близький Схід та Північна Африка	Нафта/Газ
3	New Istanbul Airport Refinancing	7,157	Європа	Транспорт
4	GIG Ulsan Floating (500MW) and Jindo Maenggoldo (400MW) Offshore Wind Farms	4,932	Азійсько-Тихоокеанський регіон	Енергетика
5	Vineyard Offshore Wind Farm (800MW)	3,975	Північна Америка	Енергетика

Розроблено автором на основі джерела [3, стор. 5]

Світовий досвід використання проектного фінансування для реалізації інвестиційних рішень свідчить про те, що проектне фінансування сприяє економічному розвитку країн, є альтернативним

способом фінансового забезпечення інвестиційних проектів реального сектору економіки. Унікальна контрактна структура проектного фінансування приводить до більш ефективного управління інвестиціями, які залучаються [6].

Таким чином, наразі проектне фінансування є одним із найбільш ефективних способів залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у світовій практиці, особливо велике його значення для великомасштабних і капіталомістких проектів, реалізація яких лише за кошти державного бюджету або окремих компаній приватного сектору була б неможливою.

З розвитком ринку проектного фінансування Україна матиме перспективи додаткових капіталовкладень у стратегічні напрямки розвитку економіки шляхом підвищення інвестиційної привабливості країни. Можливості цієї форми фінансування - це також додаткові джерела фінансових ресурсів для замовників проекту (приватних та держави) і розвиток внутрішнього фінансового ринку. Проте, для більш активного впровадження проектного фінансування в практику банківського кредитування інвестиційних проектів в Україні необхідно приділити увагу низці чинників у банківській практиці та законодавчому середовищі.

Література.

1. Чичкало-Кондрацька І. Б., Попова Ю. М. Проектне фінансування як інструмент міжнародної інвестиційної діяльності. Міжнародна економічна політика. 2012. Спецвипуск. С. 269–274. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/13-14_2015/9.pdf (дата звернення: 01.11.2021).
2. Ляхова О. О. Проектне фінансування зовнішньоекономічної діяльності в умовах європейського вибору України. Економічна наука. 2015. № 13–14. С. 30–33. URL: <https://ijglobal.com/articles/159245/ijglobal-league-tables-q3-2021> (дата звернення: 01.11.2021).
3. Infrastructure and Project Finance League Table Report Q3 2021. URL: <https://ijglobal.com/articles/159245/ijglobal-league-tables-q3-2021> (дата звернення: 01.11.2021).
4. The World Bank Group. URL: <https://www.worldbank.org/en/home> (дата звернення: 01.11.2021).
5. Демчишак Н. Б., Щуревич О. І., Георгієвська О. В. Банківське проектне фінансування в умовах макроекономічної нестабільності в Україні. Світ фінансів. 2020. № 64. С. 126–138. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/40902?mode=full> (дата звернення: 01.11.2021).
6. Лапко О. О. Проектне фінансування як інноваційний механізм

реалізації. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». 2017. № 32. С. 165-170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2017_4_33 (дата звернення: 01.11.2021).

ФОРМУВАННЯ БІЗНЕС МОДЕЛІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

*Тарасюк Т.О., здобувачка вищої освіти,
iamtaniatarasiuk@gmail.com*

*Науковий керівник: Минчинська І.В., к.е.н., доцент
Державний податковий університет*

Використання циркулярних бізнес-моделей підприємствами є важливою складовою успішного розвитку в сучасних умовах. Це економічна модель має сталий прогрес: перехід від лінійної моделі, що базується на споживанні та утилізації, до моделі, в якій термін служби продуктів – максимально можливий, а матеріали та відходи мінімізуються. З одного боку, важливість їх використання зумовлена зростанням конкуренції між підприємствами, що унеможливорює зростання ефективності виробництва за рахунок зниження собівартості та розширення обсягів збуту, а з іншого, проблемами дефіциту природних ресурсів та необхідністю захисту навколишнього природного середовища. Циркулярну економіку можна реалізувати цілісно, але водночас в основі кожної міської системи є риси циркулярної економіки.

Розгляд поняття «циркулярна бізнес-модель підприємства» зумовлює необхідність встановлення співвідношення таких понять як «циркулярна економіка» та «бізнес-модель підприємства», формулювання цих визначень [2, с. 49].

Розкриваючи сутність циркулярної економіки, українська дослідниця В.В. Лойко пише, що циркулярна економіка передбачає більш дбайливе використання як природних ресурсів, так і речей, які вже створено та використовуються у побуті людей. Разом з тим, вона підкреслює, що циркулярна економіка будується не тільки на зміні технологій виробництва і іншого підходу до сировинних ресурсів, а й на зміні споживацької поведінки, що є найбільш важливим для успішного розвитку циркулярної економіки. Розглядаючи поняття циркулярної економіки, Іоанна Кульчицька (Joanna Kulczycka) детально аналізує появу цього терміну. Вона зазначає, що визначення